

SZÉKELY KÖZÉLET

POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI UJSÁG

Előfizetési árak:

Egész évre 50 Lel, félévre 25 Lel, negyedévre 13 Lel.

Egyes szám ára 1 Lel.

Felelős szerkesztő:

TOMPA LÁSZLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Bulevardul Regele Ferdinand (Kossuth-utca) 14. sz.
Telefonszám: 34.

Megjelenik minden vasárnap.

KRÓNIKA.

A keddi népes és általános érdeklődést keltett gazdagülés példásan rendes lefolyása, az elhangzott tartalmas beszédek méltányos és megértést hirdető álláspontja mind azt bizonyítja, hogy egyes társadalmi osztályok, foglalkozási ágazatok tagjai kereshetik és megtalálhatják a maguk boldogulásának alapjait, feltételeit egymás sérelme nélkül is. Anélkül, hogy egymással szemben harcot, gyűlölködést hirdetnének. Nem kell ehhez egyéb, csak értelmes belátás, méltányosság és az, hogy ki-ki a maga munkakörében szorgalommal, saját hivatása jóhiszemű szeretetével becsületesen munkálkodjék.

Még csak az kell, hogy az iparosok legközelebbi alakuló nagygyűlését is hasonló szellem vezesse. Ilyenformán, minthogy minden foglalkozásra feltétlenül szükség van, a maga harmonikus elhelyeződését a világban minden dolgos ember megtalálhatná. A társadalom, ez a nagy gépezet pedig, melynek mindnyájan szükséges részei vagyunk, zökkenés nélkül, simán foroghatna tovább, s munkájából az egész emberiség számára áradhatna áldás és boldogulás.

*

Lassan-lassan talán helyre áll végre a Magyarország és Románia között régóta szünetelő érintkezés is. Egyelőre még nehézségekkel ugyan, de utazgatnak át egyik országból a másikba ügyes-bajos emberek is, akik kereskedelmi ügyleteket bonyolítanak le, vagy tanulmányaikat kívánják a másik országban folytatni.

A magyar kormány is kinevezte Romániába követségi ügyvivőjét az itt is ismeretes erdélyi Hóry-család egyik tagjának: Hóry Andrásnak személyében. Az ő Bukarestbe érkezése, a múlt napok hírei szerint, már csak technikai lehetőségeken, külső körülményeken mulott. Eddig talán már rendeltetési helyére érkezett, s ezután hamar átveszi a Romániában élő magyar alattvalók ügyeinek gondozását.

A református elemi iskolák megnyitása. A református elemi fiú- és leányiskolában a szünet lejárván, a tanítás úgy a királyuteai leányiskolában, mint a kollegium épületében levő fiúiskolában *hétfőn, január 24-én*, megkezdődik. Valószínűleg azon híresztelés, hogy iskolánk megszűnt, nem tartanók az egyház komolyságával összeegyeztethetőnek, hogy évközben, a szülők megkérdezése nélkül, iskoláinkat bezárjuk és a növendékeket egyszerűen a szélnek eresszük. Változás esupán annyi történt, hogy a lemondott tantestület helyébe más, megfelelő számú, képesített és kellő gyakorlattal bíró tanárokat alkalmaztunk. Kérjük az érdeklét szülőket, hogy gyermekeiket küldjék csak továbbra is oda, hol az évet kezdték. A tanítás teljesen ingyenes. *A lelkesi hivatal.*

A gazdák nagygyűlése.

A vármegye kis gazdái f. hó 18-án városunkban végre megtartották, régóta kívánatosnak bizonyult, óhajtott és magunk által is sürgetett nagy gyűlésüket. A gyűlésen, melynek gondos előkészítése főképpen a szombatfalvi Gazdakör kezdeményezésére és Gál Imre buzdoklásának köszönhető, a vármegye minden községe képviselve volt, úgy, hogy a színházterem a résztvevőkkel zsúfolásig telt. Gál Imre a gyűlést megnyitván, felolvasta a gyűlés megnyitására vonatkozó hatósági engedélyt és egyéb rendelkezéseket, egyúttal a határozatképességet is megállapította. A gyűlés ezután egyhangulag elnöké: Gál Imrét, jegyzővé: Farkas Béla bikafalvi tanítót választotta meg. Az elnök ezután üdvözölte a gyűlésen megjelent gazdákat, valamint az E. G. E. kiküldött titkárát, Török Bálintot, az udvarhelyvármegyei Gazdasági Egylet elnökét, Ugron Ákosot, a Méhész-Egylet elnökét, Lányi Imrét és a Gazdák Biztosító Szövetkezet titkárát, Györgybiró Arthurt.

Az elnök az üdvözlések után előterjesztette az elkészített alapszabályokat és 16 pontba foglaltan a szövetség programját. A szövetség feladatai közé sorozta az érdekvédelem és érdekvédelem azonnali gyakorlati felvételét s egy gazdasági szakiroda beállítását, áruhasznok létesítését, élelmi és vetőmagvakról való gondoskodást, a nagybani és közös beszerzés alapján, a gazdasági szakoktatás intenzív életbeléptetését és a vármegye részére egy gazdasági fiú-, egy háztartási női iskola szervezését, az állattenyésztésben a törzskönyvelési rendszer behozatalát, legelőrendtartási szabályok életbeléptetését, a közös legelők oszthatatlansága felletti szigorú felügyeletet, egy gyümölcsfeldolgozó szerv létesítését, a konyhakertészetek szaporítását, a kölcsönös állatbiztosító intézmény létesítésének szükségességét, a mezőgazdasági textil háziipar felújítását, továbbá a székely nép szociális és erkölcsi életének fejlesztésére ható népiéleti intézmények fokozatos szervezését. A jelzett célokat a gyűlés egytől-egyetlen magáévá tette s a célok kivételére érdekében szervezendő szövetség alapszabályzatát minden pontjában megvitatta egyhangulag elfogadta. Különösen kiemelendő a szervezet szerencsés és igen praktikus felépítése, mely szerint, a szövetséget a központi intéző bizottság vezeti, mely végrehajtó szerv alá van rendelve a földműves tanácsnak, ez pedig a közösi gazdakörök egyetemes közgyűlésének s így a kisgazda a saját anyagi sorsának javítását célzó munkába bármikor beleszólhat. Ezen szervek mellett működik a járási mezőgazdasági bizottság, a számon kéri szék, mely köteles két havonként meglegelő vizsgálatot tartani.

Ezek után a tisztikar megválasztása iránt tett a kiküldött huszas bizottság javaslatot s a javaslat alapján a szövetség elnökének Gál Imre méltányosítási felügyelőt, titkárnak Varró Eleket, jegyzőnek és pénztárnoknak Veres Dónát tette meg, alelnökköknek: a homoródi járásba Ürmösi József lelkészt, az udvarhelyi járásba Bedő Miklós nyug. állomásfőnök, kisgazdát, a parajdi járásba Biró Sándor alsósófalvi kisgazdát, a kereszturni járásba Benedekfi Sándor rugonfalvi gazdát, az erdővidéki kerületbe Kolumbán Lajos olasztelki gazdát, a párciumi kerületbe kerületbe dr. Demeter Lőrinc nyug. főszelegabiró, gazdát, jogtanácsosnak dr. Lukácsffy Eleket, gazdasági tanácsosoknak: Vajna Antal, Gellérd Lajos, Soó István, dr. Demeter Lőrinc, Pap Lőrinc, Káli Károly, Vencel Lajos, Nagy Lajos, Somodi Ferenc, Benedek H. János, Kolumbán Sándor, Jobb Dénes, Kandó István, Szabó Dénes; a számonkéri

székbs: elnöknek Balázi Dénest, tagoknak: Székely Sándor, Katona István, Péter János, Pál Sándor, Simó Sándor, Biró Sándor, Sára Pál kisgazdákat; a járási mezőgazdasági bizottságokba és pedig az udvarhelyi járásba: Gellérd Lajos, Geréb Márton, Kocs Lajos, Kosza József; a kereszturni járásba: Horváth Sándor, Gyarmathi Lajos, Fülöp Dezső, Vékás Mózes; a parajdi járásba: Szóke Károly, Biró Sándor, Barta József, Gagy Mihály; a homoródi járásba: Ince Pál, Soós Ferenc, Kandó Ferenc, Máté Mózes; az erdővidéki kerületbe: Székely Miklós, Gáspár Samu, Bodor Ferenc, Baló János; a párciumi kerületbe: dr. Demeter Lőrinc, Fancsal Áron, Konez József és György Péter gazdákat. A választások megejtése után a felmerült indítványok tárgyalására került a sor.

A szombatfalvi gazdakör azon indítványát, hogy a szövetség a vármegye textiliparának felújítását vegye programjába és a folyó év tavaszán rendezzen egy textilipari kiállítást, egyhangulag fogadta el a gyűlés. Szakács Péter ny. iparkamarai titkár, bikafalvi gazda ez indítvány kapcsán megállapította, hogy a székely nők textilipari készítményei hitelét a hatóság által iparigazolvánnyal ellátott eginyházaalók ástak alá. Javasolta, hogy a szövetség a házaalók iparigazolványainak bevonása tárgyában keresse meg a hatóságokat s kövessen el mindent, hogy a székelység házi szövő-fonó készítményeinek régi jó hírneve álljon mihamarabb vissza. Indítványát egyhangulag tette magáévá a gyűlés.

Biró Sándor azt indítványozta, hogy ha a szövetség here és lucerna vetőmagvakat szerez be, ezeket addig ne adja ki a gazdáknak, míg heromagtisztító géppel kellőleg nem arankamentesítette. E célból a szövetség szerezzen be heromagtisztító gépet. Javaslatát egyhangulag elfogadták. Dr. Hlekes Dénes az ármximálással járó sérelmeket tette szóvá, melyek a kisgazdákat léterdekkben mélyen érintik. Az ármximálás mellett a rekvirálások folytán károsodnak a gazdák. Indítványára elhatározták, hogy a maximálások, mint a rekvirálások eltörlését a hatóságoknál sürgősen kérelmezik.

Ugyancsak dr. Hlekes Dénes azon kérdéssel kapcsolatban, hogy a szövetség gazdasági iskolát akar beállítani, javasolja, hogy mert az unitárius egyház tulajdonát képező buni gazdaság a földbirtok-reform kapcsán felosztásra kerülne, de mert a gazdaság tanulmányi célok szolgálatára volt alapítva, célszerű lenne, ha a szövetség a kereszturni gimnáziummal kapcsolatban ezen birtokon állítaná fel gazdasági fiú és női iskoláját, valamint a falkolát, minél fogva a birtok eredeti rendeltetése is biztosíthatnák s a székelység érdekeit szolgálja továbbra is. A gyűlés utasította az elnökséget, hogy a birtoknak említett célokra való visszahagyása érdekében az illetékes tényezőkkel a tárgyalást vezesse be.

Török Bálint E. G. E. titkár ismertette az E. G. E. gabona beszerzési akcióját s javasolta, hogy a szövetség csatlakozzék a gabona beszerzési akcióhoz, mely uton reméli, hogy egy zárt vonattal történő szállítást folytán a vármegye lakossága hozzájuthat az élelmezési gabonához. Ennek kapcsán szól a földbirtok reformról és részletesen ismerteti a birtok reformnak a kisgazdákra vonatkozó rendelkezéseit. Ismertetését feszült figyelemmel hallgatta a gyűlés. Az elnök pedig kijelentette, hogy e tekintetben a tárgyalást a jelenlevő E. G. E. titkárral felveszi és az eredményről a gazdakörökhöz kibocsátandó körlevélben számol be.

Székely Miklós kisgazda az örleli adóval járó új megterhelést tette szóvá s elhatározta, hogy az új, elviselhetetlen tehernek megszüntetése tárgyában kérvény benyújtását.

Kakucs Ferenc kadicfalvi plebánus a székely leányoknak távoli városokba való önlését és erkölcsi botlásait tette szóvá, minek folytán a székely leányok igen nagy része erkölcsileg züllik. Hatásosan mutatott rá a veszélyre, ami ebből származik s kérte az elnökséget, hogy az er-

kölcsvédelem tekintetében az alapszabályokban körvonalazott programot vigye az életbe és sürgősen lépjen fel figyelmeztetőleg a székely anyáknál és szülőknél. Javaslátát egyhangulag fogadta el a gyűlés.

Pap Lőrinc márfalvi kisgazda a faszállításához használt kényszerfuvarok, valamint a fabályegzés körüli újabb megterhelést tette szóvá és kérte a szövetség intézkedését, hogy a kényszerfuvarok jövőre ne alkalmaztassanak.

Ezután az elszaporodott duvadak irtása ügyében hangzott el indítvány.

Végül Elekes Dénes dr. még egy igen fontos ügyre mutatott rá. Ugyanis a vasuti miserábilis állapotokon a vármegye közgazdasági élete nagyon szenved e míg ezen nem lesz segítve, a gazdasági élet bémult és szenvednek a százezrek érdekei. Javasolta, hogy a szövetség haladéktalanul forduljon a kormányhoz és a vármegye részére kérje zárt vonat kiutalását, mely a vármegyéből mezőgazdasági terményekkel, farakománnyal indulva, ide ipari cikkeket szállíthatna. A zárt vonatot intézményével mindjárt beindulhatnak a tömegszállítások s a kereskedelmi élet vérkeringése is frissül. Dr. Elekes javaslatát szintén magáévá tette a gyűlés és megbizta az intéző bizottságot, hogy e tárgyban intézkedjék s a kormányhoz nyujtsa be memorándumot.

A nagyjelentőségű gyűlés Ürmösi József lelkész, alelnök sáró szavával ért véget. Utána a gazdák a Bukarest-szálló éttermében és a Szabó Károly-féle vendéglőben 300 terítékű egyszerű gasztrai ebédhez ültek le, hol számos értékes felkötött hangzott el, s több gazdasági eszme vetődött felszínre, melyek hivatva vannak egy nyugodtabb gazdasági rend megteremtésére.

Az idő parancsolja . . .

Akinek fülei vannak a hallásra, hallja meg! Az idő kiáltó szava ez: „Ami még tegnap a legutolsó és legunalmasabb volt nektek, máma az legyen a legelső és legérdekesebb — a gazdasági munka.“ Népünk gazdasági felvirágosítása az a magas cél, amelynek elérésére erőink legjavát kell áldoznunk.

E magas célhoz az első lépcsőfokot a Földmives Szövetséggel megalkottuk. Kiesínyeskedés, félreértés, rosszakarat, vádaskodás félre most! Éljen a Földmives Szövetség, éljenek annak szervezői! Tisztelet, szeretet és hála nekik mindnyájunk részéről.

János bá és az Unio.

— Csicsa János elbeszélése. —

As 1857-ik esztendőben, mikor az Unio kérdése fött-forrott, Jásiban a moduvali liberalis bőjérok, mint Harmuszáki, Gogolnicánu s mások jónak látták, hogy meghívjanak az országgyűlésre a föld népből is néhány vezető embert; még pedig minden megyéből egyet, azért, hogy ők is részt vegyenek ebben a nagyszerű és nemes nemzeti eszelekedetben. Amikor a parasztek Jásiba érkestek, a bojérok összetanokodtak, hogy szépen felöltöztetik őket. Ugy is tettek. Felöltöztették új fehér ruhába és kucsmaiba, hogy a parasztek csodálkozzon kedtek, hogy miféle bő áldás érte őket.

Asztán — amint mondják — egy bojér keze alá kerültek, hogy ez beszédben szóljon hozzájuk s értesse meg velök Jásiba hívásuk célját.

— Jó emberek, mondá a bojér szeliden, tudjátok-e, miért hívtunk titeket ide közibénk?

— Megtudjuk, ha megmondja az ur, szóló bá-tortalánul vakarva a fejét egy öregebb falusi gazda.

— No hát azért, jó emberek: több száz év óta két keresztény testvér és szomszédos ország, a mi Moduvánk és Manténia, mikről bizonyára hallottatok valamit, pusztul s egymást eszi a román faj nagy veszedelmére. Igen, keresztény testvér-országokat mondottam, jó emberek; mert amiként mi moduvaliak imádkozunk, éppen úgy imádkoznak munténiai testvéreink is. Termetük, beszédük, táplálékuk, ruházatuk és minden szokásuk ugyanolyan, mint a miénk. Szomszéd országokat mondtam, jó emberek; mert csak a Milkov patakocsa választja el őket egymástól. Hát áldomásozzunk egyet s csináljuk meg a szent uniót, vagyis a testvériesülést, amit őseink óhajtottak, de nem tudtak megcsinálni az állapotok akkori nehézsége miatt. Ime, jó emberek, micsoda szép keresztényi dolgot kell megtennünk! Csak még az Isten segítsen meg! No, emberek, most már megértettétek-e, miért hívtunk titeket ide? És ha valami mondanivalótok volna, ne féljétek; mondjátok meg a moduvali ember szokása szerint őszintén és igyenesen nekünk, mint jó testvérekhez szokás! Hiszen azért gyűltünk ide, hogy egymást felvilágosítsuk s világosítsa meg elménket az Isten is az ő legjobb akarata szerint.

Civódásra nincs idő. Az első után következék a második lépcsőfok. Jöjjön most egy erőteljes Iparos szövetség, szegényes társadalmunk gazdasági emelésére. Jöjjön, de ne régi módi, mankókon járó, elvált szervezettel! Jöjjön nagystílu, új és merész, de tudással, közös akaratla, idővel megvalósítható programmal. Nyomában gyárak, műhelyek sorakozzanak, gépek és munkás hadseregek dalolják a haladó idők dalát és jókedvvel építsek a székely kultúra palotáját. Jöjjön, mert a székely birtok már is apró és nem dús termésti. A Földmives Szövetség egymagában nem tehet még eleget a népért. Virágzó iparra épp akkora szükségünk van, mint virágzó mezőgazdaságra.

Jöjjön harmadik lépcsőfoknak egy modern Kereskedői Szövetség — messzenézó kereskedelmi és vasuti programmal. Kereskedelmi lendület s e lendülethez vasut kell nekünk. De hogy legyen vasutunk, ha csak nyögdecselünk és senkiesem fog hozzá tudással és a lehetetlent is megpróbáló elszántsággal annak megépítéséhez. Meddig és kitől várjuk azt? Nincs pénz?! Mennyi módja és lehetősége volna a tőke ideirányításának, csak emberek kellenének. Persze, nem éppen máról, vagy holnapról van szó.

Negyedik lépcsőfoknak jöjjön egy erőteljes Munkás Szövetség, amely ipari, kereskedelmi munkástáborat toborozson és neveljen azokból, akiknek a föld nem bir foglalkozást adni. Olyan munkástáborat neveljen, amely megkapja megérdemelt bérét, amely nem érzi magát kitagadottnak a magyar társadalomból. Így leszünk mindnyáján testvérek.

Negyedik lépcsőfoknak jöjjön egy demokratikus, tekintélyes Népművelési és Tanügyi Szövetség modern, gyakorlati programmal. Jöjjön! Epedve várjuk. A feladat hatalmas és égető, amit neki kell elvégeznie s amit nála nélkül más el nem végezhet.

Hatodik, hetedik stb. lépcsőfoknak jöjjön a tudomány, sajtó, erkölcs, művészet szintén megfelelő szervezetséggel. És az összes lépcsőfokok szorosán egy lépcsővé kapcsolódnak magas gazdasági céljaink elérésére. S e lépcsőzetet támaszsa alá egy erős Pénzügyi Szövetség, amely tud

tok meg a moduvali ember szokása szerint őszintén és igyenesen nekünk, mint jó testvérekhez szokás! Hiszen azért gyűltünk ide, hogy egymást felvilágosítsuk s világosítsa meg elménket az Isten is az ő legjobb akarata szerint.

— Megértettük, tekintetes ur! — felelé néhány szegénylős földmives. Mert ha a tekintetes urék nem tudják, mi van a világon, vajjon mi szegény föld népe, az eke szarva mellől, hogy tudhassuk, mi a jó s mi a rossz?

— De én, hogy apertén szóljak, tekintetes ur, nem értettem meg — mondá bátran az egyik, János bá.

— És ha talán egy s máshoz értenék is valamit, ki törődik a szájunkkal: hisz, tekintetes ur, a kösmondás szerint is, a paraszt, amikor megy, lohol; amikor beszél, hadar. Bocsanatot kérek, én úgy gondolom, hogy ez a dolog nélkülünk is meglehet. Mi csak a kapáláshoz, kaszáláshoz, aratáshoz értünk, de maguk, tekintetes ur, értenek a pennaforogtatáshoz s tetszésük szerint, *fehérből feketét s feketéből fehéret* is csinálhatnak. Az Isten megáldotta magukat ésszel, hogy minket, egyszerű népet is, kitanítsanak.

— De nem úgy van, jó emberek, eltelet az az idő, amidőn csak a bojérok csináltak mindent ebben az országban s tetszésük szerint facsarták. Ma mindenkinek, a fejedelemtől a bocskorig, részt kell vennie az ország bajaiban és felvirágoztatásában. Munka és haszon, kötelességek és jogok, mindenki számára egyformán.

Beszélt ezután a bojér nekik a románok eredetéről, hogyan s ki telepítette őket ide ezekre a helyekre; beszélt szenvedéseikről; hogyan váltak szét és hogyan szóródtak el más országokban. Példákat is mondott, mint a vesszőesomóról s az ellenséges bikákról szóló mesét s végezetül egész erejéből arra törekedett, hogy megértesse velük, mik az Unio előnye. Még azt is megemlített, hogy „mindnyájunk egyesüléséért“ imádkozik az anyaszentegyház is minden nap 1850 évnél több idő óta.

— Hej, jó emberek, most már azt hiszem, hogy megértettétek!

és akar is pénzt összehozni gazdasági vállalkozásainkhoz.

A sivár kritikázásokból, vitatkozásokból — elég volt már. A politizálást is bizzuk a hivatottakra. Ránk az alkotó gazdasági munka vár. Lépjenek ki a plénum elé most minden társadalmi osztálynak a vezetői, legtehetségesebbjei és kezdjék el a szervező munkát. Vétkezik az, akinek hivatása van erre, de szerénységből, elfogultságból, önzésből, vagy lustaságból félreál. Ha összedugjuk a kezünket — persze, hogy marad minden a régiben. De ha a megjelölt irányban ma szerényen elkezdjük a munkát — s azután folyton fokozódó energiával, tudással, lendülettel és lelkesedéssel folytatjuk tovább — bizony hiszem, hogy 20—25 év múlva Udvarhelymegye népe lesz egész Erdélyben a legműveltebb és leggazdagabb nép.

Férfiak, meddig szunyadunk még?!

Csikó Péter.

HIREK.

Január 22.

A Polgári Önképző 3 ik fillérestélye — mint az előzőek is — nagy számu közönséget hozott össze. A rendezőség érdeme is, hogy az est programját gondosan tudja összeállítani. Nyitány után Szász József főgimn. tanár élénk derűtséget keltett egy humoros monológgal. Németh Andor, Jeszenszky Miklós és Fink Emanuel a Kudus urt (Gábor Ahdortól) igen szépen adták elő, sok tapsot váltván ki. Embery Árpád főgimnáziumi tanár ötletes viccekkel fűszerezte az estély sikerét. Lukács János nagyhatással szavalt. Ince Kálmán melodramát adott elő kedvesen zenekísérettel. Másor után a fiatalság vigan táncolt a sáróráig. A jövő keddi, január 25-iki másor: 1. Nyitány: Kónya Jancsi. 2. Szavai: Felméri József. 3. Énekel: Albert Annuska, kíséri Kónya Jancsi. 4. Dialog, előadják: Herczeg Lajos dr. és Fekete Lajos. 5. Melodráma, szavalja Rájk József, kíséri Szabó Erő ifj. zenekara. 6. Egy egy felvonásos vigjátékot adnak elő: Bodrogi Balázs, Kerestély Gyula és Looz Ernő. Rendezők: Tamás Mariska, Felméri Rózsika, Sterie Gyula, Looz Erő. Vigalmi bizottság: Fischer Ferenc, Bodrogi Balázs és Kerestély Gyula.

— Amennyire, lehet megértettük — felelének májdnem mind. — Isten áldása legyen jó-törekvéseiken!

— De én, tekintetes ur, még nem értettem meg, felelé János bá.

— Az Isten szerelmére, János bá, úgy látom, hogy kied egy kicsit nehézfejú. Na! menjünk a kertbe, hogy értessem meg jobban. János bá! látja-e kied ott a kertben azt a nagy sziklát.

— Látom, tekintetes ur!

— Hát legyen szives s hozza ide mellém! mondá a bojér, aki a falusiak között egy kényelmes keretben állt.

— Bocsanat, tekintetes ur, de nem lehet, nem tréfádolog a', nehéz a szikla.

— Na menjen kied is, Vaszi bá, maga is Illia bá, maga is Pandelátyi bá!

El is mennek vagy 4—5-en, kimosztják a sziklát helyéből, vállukra emelik s a bojér mellé hozzák.

— Na, lássátok, emberek! . . . János bá neki fogott egyedül s nem tudta a dolgot végrehajtani; de mikor többen segítségére mentek, a dolog könnyen ment; s a nehézség már nem volt akkora, mint azelőtt. . . . Hisz az ének is arról szól, hogy:

Egy keveset ér, hiába,
Bubánatba, nyavalyába,
Ott az erő, hol a többség,
Nem oly számos az ellenség.

Igy van az Unióval is, jó emberek. Hát azt hiszik kietek, ha már Isten után is Munténia s Mőduvát egyesíthetjük, csak ennyien fogunk lenni? Erdélyi, bukovinai, beszarábiai s dunántuli, macedoniai s a világ más részein lakó testvéreinknek csak annyit kell látniok, hogy jól élünk s örvendeni fognak s annyira szeretni fognak, hogy a román nép ellenségei sohase fognak belénk kapni. Hát a mi vérbeli testvéreink: a franciák, taliánok, spanyolok, portugálok mit várnak? Akár milyen bajban — mitől Isten menten — készen állanak, hogy vérüket ontsák érettünk. Emberek!

Egyházi estély. A helybeli református egyház ifjúsági egyesülete 23-án, vasárnap d. u. 5 órakor, a ref. kollegium imatermében vallásos estélyt tart a következő műsorral: 1. Menyben lakó én Istenem. Énekli a gyülekezet. 2. Jövel Megváltó. Vargha Gyula költeménye. Szavalja: Bölöni Vilmos VII. g. o. tanuló. 3. A munka. Fejelvasás, tartja Kolumbán Lajos. 4. Alkonyul... Énekli Lőrincz Teréz, zongorán kíséri Frank Aranka. 5. A testvérek. Tompa Mihály költeménye. Szavalja Veres Erzsébet. 6. Erős várunk. Énekli a gyülekezet. Ezen estélyre az érdeklődő közönséget a lelkesi hivatal tisztelettel meghívja. Belépés ingyenes. Kegyes adományok a fűtés, világítás költségeinek fedezésére köszönettel fogadtatnak.

Mai tárcánk. Több hónappal ezelőtt írta egy ötletes s mély belátású íróemberünk, hogy a magyarság szervezkedését legokosabban a körülöttünk élő más nemzetek műveltségének, lelki világának alapos megismerésével kellene megkezdni. Találó gondolat — mert valóban: sem békeben, sem háborúban, sem ellenfél, sem jóbarát mellett kellőképpen el nem helyezkedhetünk, saját érvényesülésünk feltételeit igazán meg nem találhatjuk, ha egymás megismerésétől elzárkózunk. Az egyes nemzetek megismerésénél nagy szolgálatot tesznek azok az írók, akik saját fajtájuk jellemét, szokásait műveikben tárják a világ elé. Tárcaink szerzője: Creanga azok közé a román írók közé tartozik — akik mint Vlahuta, Coabuc, Sadoveanu, Isac, Agirbiceanu, Caragiale — nem gyűlölködést hirdetnek, de sok szeretettel, megértéssel írnak népüknek úgy erényeiről, mint gyengeségeiről, s tollukat minden esetre meggyőződéssé és művészi lelkiismeretessé teszi. Az ilyen írók olvasása a művészi élvezet mellett mindig tudást, megismerést nyújt. Tudás, megismerés pedig még soha senkinek meg nem ártott. Ismerjük meg a világot, egymást, s aztán szeressük, ápoljuk saját faji kultúránkat tovább. A szerkesztő.

Az Oltár-egylet folyó hó 27-ikén este 8 órakor a róm. kath. főgimnázium tornacsarnokában újabb estélyt rendez, az alábbi érdekes programmal: 1. L. V. Welden: Maria sine macula concepta, énekli a férfiak. 2. Szaval: Péter József. 3. Mendelssohn: Rondo Capriccioso és Chopin: Polonaise: Gis moll. Zongorázza: Tamás Márta. 4. Beszédet mond: Frölich Ottó. 5. Melodráma. Előadja: Vass Magda, zongorán kíséri: Florián Aranka. 6. Schubert: Vizáradás és Bölcsődal, énekli Dr. Pál Gyuláné, Szarka Mária zongorakíséretével. 7. Monolog. Előadja: Solymossy

Az Unió erőt jelent. No most már hiszem, hogy egészen megértettétek.

— De én egyedül, bocsásson meg az ur, még nem értettem meg — feleli János bá.

— Hogy lehet ez, János bá? Oly világosan magyaráztam ezeket, hogy még egy gyermek is jobban megértette volna.

— Igen, úgy van tekintetes ur, mondák a többiek.

— Na, János bá, mondá a bójér kissé ingerülten a sok fáradság után — na János bá, most már mondja meg kied a maga eszejárása szerint, hogy értette, vagy mit nem értett meg; hiszen annyi szót vesztegettünk már erre...

— De, tekintetes ur, megkövetem szépen. Nem azért mondom, hogy megharagudjék, de a szó és tett között nagy különbség van. Az ur, mint minden bójér, csak parancsolta, hogy hozzuk ide azt a követ, de az elhozatalánál nem vett részt, pedig az elébb azt tetszett mondani, hogy ezentúl mindenkinek — a fejedelemtől a bocsokig, mindenkinek részt kell venni a teher hordozásában. Hej ez nagyon jó volna, ha így volna tekintetes ur: mert a háborúban a retírlás s az alamizsnánál a gyuródás nem járja. — Az urnak arról a sziklakövérről azt értettem: hogy eddig-él minden magunkféle ember ki kisebb, ki nagyobb követ hordozott a vállán; most pedig arra vagyunk hivatva, ugyancsak mi bocsokosok, hogy egy köszálat hordjunk a vállunkon. Adja az Isten, tekintetes ur, hogy másképpen legyen, mert nekem egyedül nem esne rosszul, ha másképpen lenne.

Ezekre a szavakra a falusiak, elkezdették vállukat vonogatni s egymásra nézni:

— De bizony igaza lehet ami János bánknak is. De a bójér tréfával fűtve el a dolgot, elnyelte a galuskát s hallgatott mint a föld.

Fordította: Kósa János.

Lola. 8. Schubert: Mi szép az éj. Énekli a férfiak.

A vármegyei mezőgazdasági bizottságokat két évi szünetelés után újjáalakították, illetve azok tagjait a törvényhatósági bizottság jogkörében eljáró vármegyei prefektus kinevezte. A bizottságok, melyek hatásköre főképpen az állategészségügy gondozására terjed ki, járásonkint, illetve Székelyudvarhely városban a következő tagokból állnak: **A városban:** Andreas György, Gergely János, Fernengel Frigyes, ifj. Kálnoki Ferenc, Papp Zakor Endre, Szöllösi Ödön dr. **Az udvarhelyi járásban:** Balázs Sándor, Kassay Ákos, Szabó István, Andreás György, Szász Mihály (Bikafalva), Stanelu Constantius. **A keresztvári járásban:** Murvai Samu, báró Daniel Lajos, Elekes Dénes, Birró István, Ciulei Ilie, Hermann Márton. **Oklándi járás:** Barra Lajos, báró Daniel Lajos, Nagy József, Otrobán Nándor, Jakobi János 156 hsz. (Daróc), Stefán Miklós. **Parajdi járás:** Laár Ferenc, Kénesi András, Fülöp György, Györgyi Ferdinánd, Biró Sándor (Alsósófalva) és Szász Mihály (Felsősófalva). **A járási bizottságok elnökei** hivatalból a főszolgabírák, a városban a polgármester.

Az ipartestület folyó hó 25-ikén, kedden d. u. 2 órakor a Bukarest-szálló színhástermében tartja alakuló közgyűlést.

Farsang.

Megérkezett Karnevál:
Vig senetől zong a farsang.
Egész világ kedvre harsant
S mind hajnalig tart a bál.

Fogy is a bar meg a fánk,
S az esse is elfogy soknak!
Férjhez mennek, házasodnak
Vének, ifjak egyaránt.

— En is szoknám, eném-Innám,
S kétszer is megházasodnám,
De mosdulni sem merek,

Mert a frakkom dupla farkát
Zsebbel együtt megilykalták
Adventkor az egerek!...

Farsangi.

A ref. polgári leányiskola estélye. Folyó hó 29-én, szombaton este fél 8 órától a helybeli ref. kollegium polgári leányiskolája — szegénysorsu tanulóinak tandíjsegélyére a „Bukarest“-szálloda nagytermében táncal egybekötött műsoros estélyt rendez, az alábbi program szerint: 1. Nyitány játssza: Kónya Jancsi zenekara. 2. Jön a kérés, Véli M.-tól. Előadják: Tittel Mária, Fülöp Emma, Ferenczy Böske, Balázs Irén, Kelemen Karola, Jesszenszky Miklós, Csépp Gergely. 3. Szaval: Bedő Irén. 4. Virágfakadás, Murai K.-tól. Előadják: Zárug Sári, Kovács Ió, Szabó Margit, Német Andor, Looz Ernő, Zárug András. 5. Énekel: Bod Piroka, zenekísérettel. 6. Egészséges beteg, Nagy Endrétől. Előadják: Sepsi Juci és Dronka Valér, 7. Művész bimbó Gárdonyi Gézáttól. Előadják: Vass Mária és Németh Andor. 8. Kis kadet, operett 1 felv. Farkas Imrétől. Előadják: Gensthaler Hilda, Csandór Jenő, Looz Ernő, Bölöni Vilmos. 9. Tánce duett, előadják: Fernengel Zizi és Csandór Jenő. Jegyek előre válthatók: a Könyvnyomda R.-t. üzletében. A jótékony cél érdekében felhívjuk a közönséget fogad és hírlapilag nyugtáz a Polgári leányiskola tanári kara.

A vármegyei magyar nyelvű áll. tanítók nevében annak közlésére kértek, hogy a tanítószág a múlt év december havában tartott egyik értekezletén az egyesületi élet újjáélesztését elhatározta. Tárgyaltak a tanítás módosításáról, valamint a tanítóknak az iskolán belüli és kívüli társadalmi helyzetéről is, s kívánják jogaik érvényesítését. Ez elvek alapján a jelenlevők a tanítói egyesületet megalakították.

Halálozások. Schuller Jánosné bethlenfalvi Paál Eszter 64 éves korában folyó hó 15-ikén városunkban, hosszas, de keresztényi türelemmel viselt szenvedés után elhalt. A derék jó nőt nagy részvét mellett temették.

Kiss Kálmáné Bak Margit 18 éves korában folyó hó 20-ikén Kecsetkisludban elhalt. A tragikusan, alig egy évi házasság után elhunyt fiatal asszonyt nagy kiterjedésű rokonság gyászolja.

Maximovics János, helybeli lakos, 73 éves korában folyó hó 19-ikén esendesen elhalt.

A Szabad Lyceum 16-án tartott előadása mindenképpen nívós volt, költői hangulattal telítve a lelkeket. Kolumbán Lajos körültekintő, finom ízlésére vall a lyceumok ily szép sikere. Ez alkalommal a magyar népdalok eredetét, szépségeit ismertette saját előadásában, valóban költői lélekkel és lendülettel. Csupán ez az egy szám töltötte ki az egész délután műsorát, de ez akkora hallgatóságot hozott össze, hogy a feleközönségnek esalódottan kellett távoznia. Nem fért be a terembe. Ezért kívánatos és szép dolog volna, ha a rendezőség valamelyes formáját találna annak, hogy az előadás még egyszer a közönség elé kerüljön, s annak keretében folzongjen a szép magyar dal. A dalárda és a mult számunkban már felemlített összes szereplők igen szépen feleltek meg feladatuknak, dacára, hogy a tulzsfolt terem falledt levegője a dalozók hangját nagyban tompította. Végül megemlítjük, hogy egészen apró gyermekeknek az elvitole ilyen előadásra, nem feltétlenül kívánatos dolog, mert — bár nagy érdeklődésre vall — mégis a közbeírás, meg a kiesinyek hangos gondolkozása, a mű élvezetét rontja.

Szegény gyermekek javára Barts Béla nálunk a Zbigniewitz Lajos koszorújának megváltása címén 20 leit fizetett le. Áadtuk a Jótékony Nőegyletnek.

Ifjúsági előadás. A székelyudvarhelyi róm. kath. polgári leányiskola sárdai növendékei folyó hó 30-án este 8 órakor a róm. kath. főinternátus nagytermében „farsangi előadást“ rendeznek, melyre a nagyérdemű közönséget tisztelettel meghívja az intézet *Előjárásága*. Műsor: 1. Huszár I.: „Ella vizsgát tesz“ (vigjáték 2 felvonásban). 2. Tóth J.: „A költőné“ (Monológ). 3. Szigeti L.: „Javithatatlank“ (farsangi bohózat). 4. Reményi S.: „Sári néni“ (tréfás szindarab 1 felvonásban).

A szombatfalvi ifjúsági egyesület folyó hó 15-én a róm. kath. iskola helyiségében saját pénztára javára műsoros táncmulatságot rendezett. Népdalokat énekeltek az ifj. egyesület leány tagjai. „A kenyér“ című verset, Győző Lajostól szavalta: Szilágyi Gizai. Az „Ellesett párbeszéd“ dialogust előadták: Simon Erzsike és Sándor Mariaka. Pesti nacsága, tréfás jelenetben játszottak: Borbély Juliska és Balázs Erzi. Pókainét Gyulai Páltól előadta: Lőrinczi Ilonka. A gyöngyosor, egy felvonásos vigjátékban szerepeltek: Hegyi Vilma, Hegyi Róza, Imre Mariaka és Dénes Károly. Az író né monologot előadta: Nagy Iluska. Kabará jelenetet mutatott be: Török Lőrincz. Népdalt énekeltek ismételtén az egyesület leány tagjai. A műsor minden egyes pontja igen jól sikerült s a táncmulatság is a legkedélyesebb hangulatban folyt le, a miért dicséretet és elismerést érdemelnek az ifj. egyesület tagjai, kik úgy a szereplés, mint rendezés munkájában tevékeny részt vettek. Felhívjuk: Szöllösi Ödön dr. 40 lei, Borosnyay Pál dr. 15 lei, György Péter 20 lei, Barra Albert 15 lei, Pataki Elek 10 lei, Szóke István 10 lei és Jankovics Péter 5 leit. A nemes szívű adakozóknak az ifjúsági egyesület ez uton mond hálás köszönetet.

— Az — Első székelyudvarhelyi Börgyár Részv.-Társ.

Gyári raktárában

elsőrendű zsirosbőrök, cseres-és ültetett talpak, kivágott bocsokorok, hasítások, helybelli és vidéki iparosok részére

mindennap

a délutáni órákban a legjutányosabb gyári árakban rendelkezésre állanak.

KÖZGAZDASÁG.

Textiliparunk felújítása.

A vármegye székely lakosságának a régi időben jelentőségteljes mezőgazdasági textilipara volt, mely az ausztriai behozatal s könnyelmű magatartásunk következtében szétesett. A ruhaszöveteknek könnyű beszerzési módja, valamint az olcsó árak a székely nőket a termeléstől s feldolgozástól visszatartották, mivel sem a termelés, sem a feldolgozással járó idő és költség nem állott arányban a behozatali termékek olcsó áraival. A gazdasági alágyás, kereskedelmi világunk elzárkózottsága, illetve benuháza ma és beláthatatlan időig megfoszt annak lehetőségétől, hogy a behozatal révén szerezzük be a legszükségesebb ruházat s kelengyeféleségeket, minél fogva reá vagyunk utalva, hogy a szükséges ruházatot, háztartásaink s leányaink részére a szükséges kelengyét magunk állítsuk elő. Fel kell elevenitenünk a lehető legnagyobb mértékben a jellegzetes székely házi szőtt ipart, úgy, hogy abból nemcsak a magunk szükségletét biztosíthassuk, hanem az ország piacain is helyet foglalhassunk s a felénk irányuló keresletet is kielégíthessük. Az utóbbi időben a Székelyföldről 2—300 kilométer távol eső vidékeken a székely gazdák képében és nevében idegen itt lakók jártak be a vidékeket, s vitték magukkal a gyári szőtt készítményeket, mint székely háziipari tárgyakat, s csináltak vele a székelyek nevében olyan üzleteket, hogy itt-ott a székely falvakban már palotaszerű épületek emelkedtek a haszonból.

Állítsuk vissza egész teljességében a székely szőtt háziipart, s a folyó év tavaszán gondoskodjunk az ahhoz szükséges anyagok minél nagyobb mérvű termeléséről, s a földmivesek szövetsége gondoskodjék a szükséges mennyiségű gyapot beszerzéséről, hogy minden községben induljon be egész erővel a székely szőtt készítmények sorozata, ami aztán a szövetség által vitessék piacra.

A megfelelő előkészület céljából a szövetség folyó év tavaszán rendezzen egy székely textilipari kiállítást Székelyudvarhelyen, s ott vegye számon hozzáértő emberek igénybevételével, hogy milyen mérvű az elmaradottság, mit kellene tenni és milyen irányban, az eredeti székely jelleg megtartásával a további fejlesztés tekintetében, valamint az egyes községekben kívánatos továbbfejlesztés tárgyában, hol ennek tere van s ahonnan a kiállító nők nagyobb foku izlésről és munkákaratról tesznek tanubizonyosságot. A kiállításhoz merített komoly tanulmány alapján, adott mintákkal s a szükséges apró cseprő gépek beszerzésével, s a nők kitanításával indíttassék meg a munka az egész vonalon, s hogy a produktumok azonnal piacra helyezhetőek legyenek. A kiállítást a szövetség rendezze vándorló alapon, s a kiállítási anyaggal jelenjen meg az ország különböző városaiban és az ottani 1—2 hetes tartózkodással teremtsen piacot, vegyen fel megrendeléseket, és azokat foganatosítsa. S így adjon és szerezzon olyan munka-alkalmakat széles körben, amiből

székely nőinknek hirneve, a székely háziiparnak tisztos volta legyen ismeretes mindenfelé.

Tavaszi vetőmagvak beszerzése. A vármegyei gazdáknak halaszthatatlan teendőjük a tavaszi vetőmagvakról való gondoskodás. E miatt szükséges tudni, hogy mit kapunk meg itt egymás között és mit kell a vármegyén kívül beszerezni. Tanácsos azért a földmives szövetség központjához bejelenteni, akinek valami tavaszi vetőmagféléből készlet feleslege van, hogy azt a szövetség már itt helyezze el a vármegyében. A szövetségnek ugyanis gondoskodnia kell a vetőmagvak behozataláról, s miért hozzon más területről, ha itt is megkap valamit. Sorra kerül most: lóhere, lucerna, baltacim, tengeri, zab, tavaszbuza, árpa, répa és kerti magvak. Kinek fölöslege van, kínálja fel a szövetségnek, hogy az kisgazda tagjainak szétoszthassa.

Kiadó: a Könyvnyomda R.-t. Odorheiu (Székelyudvarhely)
Cenzurat: G. T. Birca.

Udvarhelymegyei Takarékpénztár Részv.-t. SZÉKELYUDVARHELYT.

Fióktintézetek: Sz.-kereszturt, és Oklándon

Elfogad külföldi utalványokat
(csekkeket) kifizetésre.

Vásárol idegen pénznemeket.

Előnyösen kamatoztat betéteket.

Egy 4 HP. benzinmotor

(Reform állórendszerű), cséplővel együtt, eladó.
Cim: Farkaslaki gőzmalom.

Szám: 276—1920.

Pályázati hirdetmény.

Udvarhelyvármegye parajdi járásának a kéményseprési ipar gyakorlása szempontjából önálló munkakerülete üresedésben lévén, arra a vármegyei 37—1913. számú szabályrendelet 5 §-nak rendelkezése alapján nyilvános pályázatot hirdet.

Ezen kéményseprői munkakerületre pályázhatnak azok a) a kik szakmabeli képesítés és megbízhatóságukat, a törvényes követelményeknek megfelelően kimutatni képesek, b) a kik gyújtogatás, vagy tűzvédezés szándékos okozása miatt büntetve nem voltak.

A kéményseprési munkálatokért az idézett szabályrendeletben megállapított díjak ötszöröse számítható.

A munkálatok mikénti teljesítésére vonatkozólag ugyanez a fejt hivatkozott vármegyei szabályrendelet intézkedik.

A munkakerület székhelye Parajd.
Pályázati határidő 1921. február 15, melynek elmúltával 15 napon belül alelirott főszoigabiró az adományozott, illetőleg véghatározatban intézkedik.

Parajd, 1920. december 11.

Bartha, főszoigabiró.

Keressék megvételre egy benzinmotort.
4 HP. jókarban levő benzinmotort.
Ajánlatokat az ár megjelölésével a lap kiadóhivatalába kérek.

3—4 középiskolát végzett fiut tanulóknak
fizetéssel felvesz lapunk nyomdaja.

Legjobb minőségű
elegáns és jutányos
a Turulcipő

Székelyudvarhelyi fiókvesető:

RITTER LIPÓT

Kossuth-utca 9. szám.

Eladó házak.

Székelyudvarhelyt a Kossuth-utca 34, Csere-u. 16, Temető-u. I. és I/a., Malom-utca 7. számú házas telkeket szabadkézből eladom. — Cimemet megadja a kiadóhivatal.

Fuvarozás

Személy- és áru fuvarozást — vidékre is — vállalok. DEBICZKY BÉLA
Str. Reg. Carol (Orbán Balázs-u.) 47.

Legszebb, legjobb, legolcsóbb

tetőcserepet

készít

Dr. HINLÉDER F. ÁKOS

CEMENTCSERÉPGYÁRA
ODORHEIU

Székelyudvarhely — Bethlenfalva

20 évi jótállás!

Kartstein D. fogműterme

Bathfány-tér 4. sz. (Szentkóvits-ház.)

Készít fájdalom nélkül fogso-rokat, aranykoronát, fogtömést, aranyhidakat. Foghúzás érzéstelenítéssel. :: Már azért is módomban áll a t. közönség

igényeit a legjobban kielégíteni, mivel mindennemű technikai munkák jól felszerelt saját laboratóriumomban készülnek a legjobb anyagokból.

IZSÁK FERENCZ — brassói — táncakadémiája

1921 január 24-től kezdődőleg
egy hat hétre terjedő modern

TÁNCZTANFOLYAMOT

rendez Székely Árpád táncztanár vezetésével,

ahol a szokásos táncokon kívül a táncművészet legutolsó ujdonságai, u. m.: Steppes, Fox-Trott, Valse-Francais, Tangó 1921. stb. lesznek tanítva.

Különörök úgy egyeseknek, mint zárt társaságoknak minden időben, valamint külön gyermekcsoport.

Belratkozni lehet naponta a Könyvnyomda R.-t. papirkereskedésében